

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/238988,O-polskich-bohaterach-w-Szkocji.html>
14.03.2026, 05:56

[Następny](#)

[Powrót](#)

O polskich bohaterach w Szkocji

13 marca 2026 r. na cmentarzu Dalbeth w Glasgow odbyła się uroczystość odsłonięcia odnowionego pomnika poświęconego polskim marynarzom Polskiej Marynarki Wojennej i Polskiej Floty Handlowej, którzy walczyli o wolność Polski podczas II wojny światowej, a po jej zakończeniu wielu z nich pozostało w Szkocji. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

13.03.2026

[ORP Orzeł](#) [ORP Piorun](#) [Szlaki Nadziei](#) [Odyseja Wolności](#)

W uroczystości udział wzięli potomkowie polskich żołnierzy i marynarzy spoczywających na cmentarzu Dalbeth, a także przedstawiciele Polonii oraz osoby zaangażowane w pielęgnowanie pamięci o polskich weteranach.

Głos zabrał dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, który przypomniał historię Polskiej Marynarki Wojennej w czasie II wojny światowej oraz losy jej żołnierzy walczących u boku aliantów. W swoim wystąpieniu mówił o wysiłku i heroizmie polskich marynarzy, którzy – mimo utraty ojczyzny i własnych baz – prowadzili działania bojowe na morzach i oceanach świata. Podkreślił także, że Szkocja stała się po wojnie miejscem życia wielu z nich, a cmentarz w Dalbeth jest świadectwem tej historii.

- Dziś oddajemy hołd tym, którzy przeżyli te zmagania i osiedli na gościnnej szkockiej ziemi, tu znajdując miejsce wiecznego spoczynku. Marynarzom uczestniczącym w wyczerpujących konwojach arktycznych, żmudnych rejsach patrolowych i największych operacjach morskich II wojny. Wśród upamiętnionych na odsłanianym dzisiaj pomniku jest mł. Adam Wisniewski, spoczywający nieopodal dalmierzysta z ORP „Piorun”, który najpewniej w swoich przyrządach celowniczych widział sylwetkę niemieckiego pancernika „Bismarck” ścięganego przez polski okręt 26 maja 1941 r.

- mówił dr hab. Karol Polejowski.

Odnowiony pomnik odsłanili zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski oraz John Lassa, syn polskiego bohatera marynarki wojennej, Bolesława Lassy. Następnie duszpasterz Polonii w Glasgow ojciec Marian Łekawa odmówił modlitwę i poświęcił upamiętnienie, a zebrani na uroczystości złożyli kwiaty oraz znicze.

ORP „Orzeł” był jednym z najnowocześniejszych polskich okrętów podwodnych, wprowadzonym do służby w 1939 roku. Jego historia stała się jednym z symboli determinacji i bohaterstwa polskich marynarzy. We wrześniu 1939 roku, po ataku Rzeszy Niemieckiej na Polskę, okręt został internowany przez władze estońskie w Tallinie. Załoga pod dowództwem kpt. mar. Jana Grudzińskiego w nocy z 17 na 18 września 1939 r. przeprowadziła spektakularną ucieczkę z estońskiego portu. Bez map i zapasów „Orzeł” dotarł do Szkocji 14 października. Został eskortowany do Rosyth przez HMS Valorous, który bezpiecznie przeprowadził „Orla” przez wszystkie sieci przeciw okrętom podwodnym i pola minowe. HMS Valorous został zwodowany w 1917 roku i służył w Grand Fleet podczas wojny twistowej. W 1919 roku został wysłany na Morze

Bałtyckie, aby wziął udział w brytyjskiej kampanii przeciwko siłom bolszewickim w czasie rosyjskiej wojny domowej. W 1939 roku Valorous został przydzielony do Rosyth Escort Force. Po historycznym spotkaniu obu okrętów u wybrzeży wyspy May, „Orzeł” przeszedł remont w suchym doku w Dundee i dołączył do walki u boku Royal Navy. Przez kolejne miesiące brał udział w patrolach bojowych przeciwko niemieckiej flocie. W czasie jednego z nich zatopił niemiecki transportowiec „Rio de Janeiro”, biorący udział w operacji „Weserübung” (inwazja Rzeszy Niemieckiej na Norwegię) Przekazana informacja brytyjskiemu dowództwu, była jednym z pierwszych sygnałów o planowanej napaści na ten kraj W maju 1940 r. ORP „Orzeł” wyruszył w kolejny patrol, z którego nigdy nie powrócił. Jego los do dziś pozostaje tajemnicą.

Polecamy:

- [Magdalena Bałdyga: ORP „Orzeł”](#)
- [Piotr Milczanowski: Ostatni patrol ORP „Orzeł”](#)
- [Mateusz Kubicki: ORP „Piorun” i polowanie na „Bismarcka”](#)
- [Gra planszowa: ORP Orzeł](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Szkocja

Centrala

Szlaki Nadziei Odyseja Wolności

Upamiętnienie